

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 13

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Mangan
 - Svampebekæmpelse i vårsæd
 - Svampebekæmpelse i vårbyg
 - Svampebekæmpelse i havre
 - Svampebekæmpelse i vårhvede
 - Vækstregulering vårbyg
 - Vækstregulering i havre
 - Svampe i vintersæd og vinterraps
 - Ærter og hestebønner
 - N-tester
- **REGLER OG TILSKUD**
 - Ændringsfrist for Fællesskema 2024
 - Undtagelsesvis slåning af slåningsbrak i perioden 1. maj til 31. juli
- **VANDING**
 - Vandbalance 15. maj
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
 - Markdemonstration og klimamåling i dyrkningssystem - Holstebro
 - HJERM – Planteaften på Ytteborg 2024

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Solen skinner, og der er blå himmel med temperaturer over 20 °C. Det er efterhånden et stykke tid siden, det har regnet af betydning, men på trods af det, er der stadig en del marker, der ikke er rørt ved endnu. Det er derfor også vanskeligt at skrive om de vårsåede afgrøder, da der er så stor forskel på, hvor langt de er i udvikling.

Vintersæden står faktisk rimelig godt, der hvor den er kommet fornuftigt igennem vinteren. Vinterbyg og rug skrider nu, og hveden er i vækststadiet 32-37, dvs. fanebladet er på vej op i de afgrøder, der er længst fremme.

Vandingsmaskinerne ses nu på markerne på de lette jorde, og det ser ud til, at der bliver brug for dem i en periode. Vigtigt at se afsnittet **vanding**.

Mangan

Husk at medtage mangan, hvor det er relevant. Løs og tør jord fremmer manganmangel. Når solen skinner fra en klar himmel, dannes der skadelige stoffer inde i planterne, som mangan hjælper med at nedbryde. Stærk sol kan også

påvirke optagelsen af mangan.

Svampebekæmpelse i vårsæd

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Vårsæd er i mange stadier i år, og det er ret specielt at skulle skrive om svampe i korn, der visse steder først bliver sået i disse dage. Vær i det sent såede ekstra obs på svampe, der primært spredes med vind, da disse ofte bliver opformeret i omkringliggende tidligere såede marker. I sent såede marker bør man derfor være ekstra obs på rustsvampe (i byg og hvede) og meldug (i havre og hvede).

Svampebekæmpelse i vårbyg

Vårsæd er i mange stadier i år, og det er ret specielt at skulle skrive om svampe i korn, der visse steder først bliver sået i disse dage. Vær i det sent såede ekstra obs på svampe, der primært spredes med vind, da disse ofte bliver opformeret i omkringliggende tidligere såede marker. I sent såede marker bør man derfor være ekstra obs på rustsvampe (i byg og hvede) og meldug (i havre og hvede).

Triazolregler – kan især drille i byg

Vårbyg er ofte bejdset med tebuconazol (Redigo Pro og lign). I tabel 2 regnes med, at byggen er bejdset.

Husk, at hvis du bruger FarmTracking, skal både kornets stadium og om der er bejdset, angives for korrekt triazol-beregning.

Byg

Tænk ikke på meldug

Som det ses af tabel 1 over de mest dyrkede bygsorter, får ingen af disse meldug. I øvrigt har Propulse SE 250 udmærket effekt mod bygmeldug. Mlo-meldugresistensen er koblet til dårlig resistens mod ramularia. I vårbyg kommer ramularia dog som regel så sent, at den normalt kun har lille betydning for udbyttet.

Tabel 1 De mest fremavlede vårbyg sorters modtagelighed for svampesygdomme. Data fra 4 forsøg 2023. Kilde sortinfo.dk

Sort	Bruttomerudbytte for svampebekæmpelse, hkg/ha	Bladplet (0-3)	Bygrust (0-3)	Skoldplet (0-3)	Meldug* (0-3)	Ramularia (0-3)
Prospect	8,3	2	3	1	mlo	3
Firefoxx	7,4	0	3	2	mlo	3
Skyway	8,3	2	3	2	mlo	3
Stairway	5,3	1	2	1	mlo	3
Wish	7,4	1	3	1	mlo	2
NOS Gambit	7,5	0	3	1	mlo	3
Feedway	5,6	0	3	3	mlo	3
Blixen	6,1	1	3	1	mlo	3
NOS Upstairs	4,9	0	3	3	mlo	3
KWS Thalís	5,0	3	3	2	mlo	3
CB Score	5,7	1	3	1	mlo	3
RGT Sirius	5,8	1	3	-	mlo	3

Modtagelighed 0-3 skala, hvor 0 er ikke modtagelig og 3 er meget modtagelig.
* Sorter med den effektive mlo-resistens mod meldug er angivet med mlo. Disse sorter får ikke meldug af betydning.

Hvornår skal man holde øje med svampene?

I marker med meget bygalm i overfladen, bør man være meget opmærksom på bladplet. Det gælder især KWS Thalís, men også RGT Planet og Avenue er meget modtagelige. I disse sorter bør man i denne situation regne med en ekstra

tidlig behandling med Comet Pro, ofte allerede ved afsluttet buskning. Obs at Comet Pro først er godkendt fra st. 30, og at der skal gå min. 21 dage mellem 2 Comet Pro-behandlinger. Skulle interval-kravet blive et problem, kan Comet Pro udskiftes med Pictor Active i efterfølgende behandling, sammen med Propulse (som foreslås i tabel 2). Også bygrust kan udløse en tidlig behandling jævnfør skadetærsklerne herunder.

Generelt er "omkring skridning" ofte et godt tidspunkt for hovedbehandlingen i vårbyg med Propulse SE 250 + relevant blandingspartner. Der er **ingen** grund til at afvente gennemskridning, da bygsvampene ikke går i akset.

Skadetærskler i vårbyg

Meldug (kun i Focus): 1-10 % planter

Bygrust: 10 % angrebne planter

Bygbladplet: I KWS Thalix, RGT Planet, Avenus: 10 % angrebne planter, øvrige sorter: 50 % angrebne planter i st. 30-31 (begyndende strækning) herefter 25 %.

Skoldplet: 10 % angrebne planter og 5 dage med over 1 mm indenfor de seneste 14 dage. Optællingen starter i st. 31 (1. knæ mærkbart) i sorter med karakteren 2-3 i tabel 1.

For sorter med karakteren 0-1 i modtagelighed starter optællingen af nedbørsdøgn i st. 32 (2. knæ mærkbart) og der skal her 7 dage til at udløse en behandling.

Tabel 2 Løsningsforslag i vårbyg. Priser er ifølge Middeldatabasen.dk (pr. september 2023). Midler med indhold af "kritisk triazol" med rød skrift.

Løsning mod Fed skrift: god virkning	Afgrødens stadium	Løsning	Prisniveau kr./ha	Bidrag til Triazol-regnskab	Bemærkninger
Bladplet, bygrust, skoldplet	30-33	0,3 Comet Pro	120	0	Obs bladplet ved mange byg-halmrester i bunden. Comet Pro max 2 gange med min. 21 dages interval.
Skoldplet bladplet, rust	30-33	0,25 Proline Xpert EC 240	100	37	(I st. 33 er triazol-bidraget dog kun 24 %)
Bladplet, skoldplet, rust, ramularia, meldug	37-59	0,4 Propulse SE 250 + 0,2 Comet Pro	250	0	Propulse max 1 gang. Comet Pro max 2 gange med min. 21 dages interval
Skoldplet bladplet, rust, meldug	37-59	0,4 Propulse SE 250 + 0,25 Orius Gold	215	59	Propulse max 1 gang. Orius G. max. 2 gange. Obs triazolregler
Skoldplet, rust, ramularia meldug	37-59	0,2 Propulse SE 250 + 0,3 Pictor Active + 0,15 sprede - klæbemiddel	220	0	Propulse: max 1 gang. Pictor A. max 2 gange med min. 14 dage mellem. Spr. kl.-middel på anbefaling fra firmaet bag Pictor A.
Rust	59-69	0,3 Orius Gold	51	47	Sen supplerende behandling. Senest st. 69 (blomstring afsluttet). Orius: max. 2 gange. Obs triazolregler.

Billede 1 Bygbladplet i vårbyg (Ellinor). Her af "nettypen", som er ret firkantede pletter med tværstreger. (Foto: Michael D. Fleng, SAGRO)

Svampebekæmpelse i havre

I havre er det som regel meldug, der udløser svampebehandlingen. Det gælder dog ikke for sorten Delfin, som ikke er modtagelig for meldug.

Skadetærskler i havre

Meldug: 10-75 % angrebne planter, mindst i de tidlige stadier (buskning indtil 1. knæ er fremme)

Bladplet: 25 % angrebne planter st. 32-65. Alle sorter er middel-modtagelige for bladplet.

0,3 Orius Gold/ Folicur Xpert EC 240/Proline Xpert EC 240 /Prosaro/Proline er gode meldugløsninger i havre. OBS triazolregler. I de tidligste stadier tæller 0,3 Orius Gold fx 90 %.

Der kan tilsættes 0,2 Comet Pro eller Propulse SE 250, hvis der også ses bladplet; se billede 2.

Billede 2 Havrebladplet. (Foto: SEGES)

Billede 3 Havrepletbakteriose, der kan forveksles med havrebladplet, men ikke behandles med svampemiddel. Bakteriose sidder ofte i kanterne/spidserne af bladene. (Foto: Jens P. Pedersen, SAGRO).

Svampebekæmpelse i vårhvede

I vårhvede er meldug og gulrust som regel de betydende svampe, mens septoria sjældent er så tabsvoldende som i vinterhvede. Som det ses af tabel 3, er der ret lave merudbytter for svampebekæmpelse i vårhvede, i 2023 knapt rentable - undtaget hvor der var gulrust.

Tabel 3 De mest almindelige vårhvedesorters modtagelighed for svampesygdomme. Data fra 3 forsøg 2023. 0-3 skala, hvor 0 er ikke modtagelig og 3 er meget modtagelig. Kilde: Sortinfo.dk

Sort	Bruttomerudbytte svampebekæmpelse, hkg/ha	Meldug (0-3)	Gulrust (0-3)
Kapitol	1,5	1	0
KWS Fixom	1,8	1	1
Thorus	1,5	3	1
Bombastix	0,9	2	-
Bravens	3,8	3	3

Skadetærskler

Meldug: 25 % angrebne planter i de tidlige vækststadier

Gulrust: I modtagelige sorter (karakter 3 i tabel 3): Ved forekomst

Brunrust: 25 % angrebne planter i vækststadium 30-31 (1. knæ fremme). Herefter ved over 10 % angrebne planter.

Septoria: Vi har ingen sikker skadetærskel, men der skal mere fugt til at udløse behandling end i vinterhvede. Omkring skridning anbefales behandling, hvis der ses 10 % planter med angreb på 3. øverste blad.

Hvedebladplet: Her har vi heller ikke en sikker tærskel, men det er især aktuelt ved pløjefri dyrkning med hvede som forfrugt.

Tabel 4 Løsninger i vårhvede. Priser ifølge Middeldatabasen.dk (pr. september 2023). "Kritisk triazol" mærket med rødt.

Løsning mod	Afgrødens stadium	Løsning	Prisniveau kr./ha	Bidrag til triazol-regnskab	Bemærkninger
Meldug	29-31	0,15 Talus	115	0	Max 2 gange med min 14 dages interval
Brunrust, gulrust, meldug, septoria	30-69	0,3- 0,5 Orius Gold	55-90	56-94	Højest dosis i de sene vækststadier. Max. 2 gange. Obs triazolregler
Brunrust, gulrust, meldug, septoria	30-69	0,25-0,4 Folicur Xpert EC 240	75-125	60-96	Højest dosis i de sene vækststadier. Max 2 gange med min 14 dage i mellem. Obs triazolregler
Brunrust, gulrust, meldug, septoria, hvedebladplet	30-69	0,25- 0,4 Prosaro	90-140	37-75	Mest i de sene vækststadier. Max 2 gange med min 14 dage i mellem. Obs triazolregler
Brunrust, gulrust, meldug, septoria, hvedebladplet	39-61	0,25 Orius Gold + 0,3 Propulse SE 250	172	20	Max. 2 gange. 0,2 Folicur Xpert EC 240 eller Prosaro kan erstatte Orius G. Obs triazolregler

Vækstregulering vårbyg

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Det er normalt ikke nødvendigt at vækstregulere vårbyg, da de sorter der dyrkes i dag, ikke har høj risiko for lejesæd. Hvis der vækstreguleres, bør det ske i vækststadiet 31-37, et knæ mærkbart til faneblad på vej frem, for at opnå optimal effekt. Undgå behandling ved høje temperaturer og tørkestress. Optimalt sprøjtevejr er morgensprøjtning med udsigt til lunt vejr.

Nedknækning af strå og aks i vårbyg kan give både høstbesvær og udbyttetab. En svampesprøjtning ved begyndende skridning, har også en vis effekt mod nedknækning. Se tabel 5

Behandling kan ske med 0,15-0,3 l/ha Cerone eller 0,3-0,4 l/ha Terpal i vækststadiet 37-39, faneblad på vej til fuldt udviklet. Ved blanding med svampemiddel vælges de lave doser. (Tilladt til vækststadiet 49, første stak synlig.)

Husk at rettidig høst er vigtigst.

Tabel 5 I tabellen ses de mest almindelige sorter grupperet i forhold til risiko for henholdsvis strånedknækning og aksnedknækning. Kilde SEGES.

Risiko	Strånedknækning	Aksnedknækning
Lav	Laureate, NOS Gambit, NOS Upstairs, Prospect	Skyway, RGT Planet, NOS Gambit, KWS Thalís,
Mellem	Firefox, KWS Thalís, Feedway	Prospect, NOS Upstairs, Aveneu, Firefox, Stairway,
Høj	Skyway, RGT Planet, Stairway, Aveneu, Wish	Wish, Feedway, Laureate

Vækstregulering i havre

Havre er meget følsom overfor vækstregulering. Der bør kun vækstreguleres i vækststadiet 30-33, begyndende strækning af hovedskud til tredje knæ mærkbart og kun i meget kraftige afgrøder.

Behandlingsforslag: 0,3 l/ha Medax Top i Vækststadiet 30-31 eller 0,25 l/ha Sonis eller Cuadro NT eller Moddus M i Vækststadiet 31-33.

Svampe i vintersæd og vinterraps

Vinterrug skal stadig observeres for brunrust, indtil blomstringen er helt afsluttet. Skadetærsklen er over 10 % angrebne planter i vækststadiet 32-69 i modtagelige sorter og over 50 % i mindre modtagelige sorter. En del KWS-sorter er meget modtagelige f. eks: Tayo, Berado, Igor, Jettro

Vinterbyg bør færdigbehandles nu, hvis ikke det allerede er sket.

Vinterhvede er nu i vækststadiet 37 mange steder og tidspunktet for en optimal sprøjtning med Balaya nærmer sig. Med det vejr vi har lige nu, bør der ventes med en sprøjtning til fanebladet er fuldt udviklet. Der behandles med 0,5 – 0,7 l/ha Balaya, lavest hvor der er behandlet tidligere og højest, hvor der ikke tidligere er behandlet og med stort smittetryk eller meget modtagelig sort.

Svampebehandling i vinterraps bør være afsluttet nu.

Ærter og hestebønner

Der ses meget få skadedyr i ærter og hestebønner lige nu.

Med det varme vejr vi ser ind i, og når der er sent sået marker, kan det være relevant at bekæmpe bladrandbiller i de tidlige stadier, op til 4 blade. Skadetærsklen er her mere end 1 gnav pr. plante.

N-tester

Af planterådgiver Jens Kristensen

SAGRO tilbyder at udføre vurdering af hvedens endelige kvælstofbehov. Dette gør vi med Yaras N-Tester som er et håndholdt værktøj, der bruges til at måle kvælstofindholdet i bladene, på målingstidspunktet.

Værktøjet giver et hurtigt og nemt estimat af kvælstofstatusen, hvilket kan hjælpe med at tage en beslutning på et oplyst grundlag.

For at bruge Yara N-Tester går man ud på marken og vælger 30 repræsentative blade fra hvedeplanterne, sidste fuldtudviklede blad, pt. vil man måle på bladet under fanebladet.

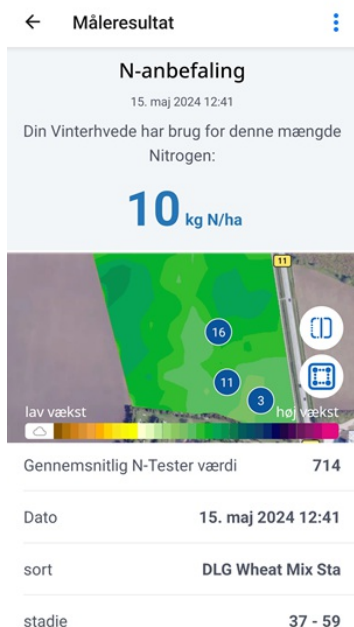
N-Tester bruger en sensor, der måler klorofyllindholdet i bladene, hvilket indirekte indikerer kvælstofniveauet.

Når hveden nærmer sig stadium 37, som er "fanebladet synligt", og indtil st. 45 hvor fanebladsskeden er svulmet op, er det vigtigt at have et korrekt niveau af kvælstof og er sidste chance for at justere gødningsstrategien.

Som skrevet ovenover skal man være opmærksom på om der er noget kvælstof i jorden som endnu ikke er mineraliseret og tilgængelig for planten - det kunne være sent tildelt gylle, hvor der gerne skal gå 2-3 uger inden man benytter N-måleren, for at få det præcise N-behov. Dog har man jo gode muligheder for at korrigere for den N-effekt som vil komme fra gyllen.

Man kan ikke regne med retvisende resultater i tørkestressede afgrøder.

I en tid med mange sene gylletildelinger, kan man, når der kommer ro i marken igen, lege med redskabet Gylle-IT. Dette værktøj giver rigtig god viden om den markeffekt af gyllen, man kan forvente.

Billede 4 Resultat på N – tester

REGLER OG TILSKUD

Ændringsfrist for Fællesskema 2024

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Har du ændringer til din EU-ansøgning, må du meget gerne hurtigst muligt orientere din planterådgiver om det, så det kan nås i tide. Fristen er den 21. maj.

Det gælder også omsåning og ændret slånings-, blomster- eller bestøverbrak.

Undtagelsesvis slåning af slåningsbrak i perioden 1. maj til 31. juli

Der er enkelte situationer, hvor der må foretages en afslåning eller bekæmpelse med planteværnsmidler på slåningsbrak. Det må du på den del af arealet, hvor nedenstående er gældende, og som Landbrugsstyrelsen skriver:

“Der gælder et forbud mod slåning i perioden fra den 1. maj til den 31. juli af hensyn til ynglende fugle og markvildt. Selektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo og flyvehavre er ikke omfattet af dette forbud. Forbuddet udelukker derimod slåning af brakarealer, som alene sker af hensyn til overholdelse af afstandsforpligtelser efter bekendtgørelserne om markfrø og sædekorn.”

Det er kun bjørneklo og flyvehavre, der må bekæmpes i forbudsperioden.

Vi anbefaler, at du før slåning i forbudsperioden tager et foto af ”årsagen” – og med noget baggrund, f.eks. en bygning, så billedet kan stedsfæstes. Dermed har du et argument til efteråret, når satellit-høringerne udsendes.

VANDING

Vandbalance 15. maj

Vandingsmaskinerne ses nu i gang med vanding mange steder i landskabet. Der er ingen tvivl om, at det er nu, der skal styr på vandingen. Det er den første gang, der er vandingsbehov, der giver det største merudbytte. Er man først bagefter, så er det svært at komme med igen. Det ser ikke ud til, at der kommer nedbør i betydende mængder de kommende dage, så der skal fokus på vanding nu.

Der er vandingsbehov i vintersæd, vinterraps og frøgræs. På de mest grovsandede jord, må der regnes med, at der f.eks. i vinterbyg allerede er behov for en vanding nr. 2 d. 18. maj. I en vanding er der regnet med 30 mm. Se figur 1 og

2.

Der må med de nuværende vejrforhold med lidt vind, regnes med en fordampning på ca. 5 mm pr. dag.

En vinterrug på en JB 4, har i dag et vandunderskud på ca. 45 mm. Der er selvfølgelig stor forskel på de underliggende jordlag, så der skal foretages en individuel vurdering i den enkelte mark.

Det kan kun anbefales at medbringe en spade eller et jordspyd i marken for at se hvor langt ned i pløjelaget, der er fugt.

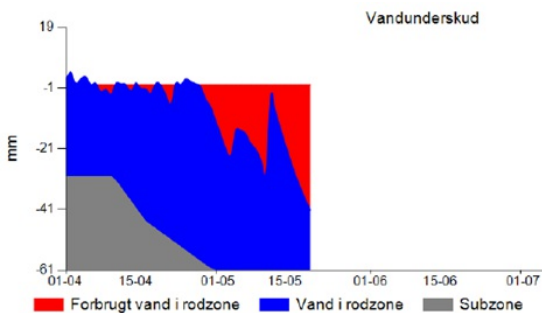
Tidlig sået vårsæd er også begyndt at tælle vandunderskud. Vårbyg, der er fremspiret d. 10. april eller tidligere, har nu et beregnet vandunderskud på over 35 mm.

Mark	JB	Afgrøde	0	50	100	150 mm	Vandet mm	Balance mm
5-0	1	Vinterbyg					30	-34

	15/5	16/5	17/5	18/5	19/5	20/5	I alt periode
Vandbalancen uden markvanding, mm	-20	-25	-30	-34	-38	-41	
Udbyttestab uden markvanding pr. døgn (pct)	0,3	0,6	1,0	1,3	1,7	2,6	7,5
Tab uden markvanding pr. døgn (kr. pr. ha)	0	8	38	69	103	168	386

Tab uden markvanding er beregnet ved et udbytte på 62 hkg pr. ha og en afgrødepris på 130 kr. pr. hkg.

Figur 1 Vinterbyg, hvor der er vandet 1. gang med 30 mm. Vandunderskud simuleret til 18. maj (Kilde MarkOnline – Vandregnskab)

Figur 2 Vandunderskud simuleret til 18. maj (Kilde MarkOnline – Vandregnskab)

ARRANGEMENTER OG KURSER

Markdemonstration og klimamåling i dyrkningssystem – Holstebro

Kom til markdemonstrationen

Tid: torsdag d. 30. maj kl. 9.30-12.30.

Sted: Vi mødes i marken, Smedegårdvej 4, 7500 Holstebro.

Det er gratis at deltage, tilmelding nødvendig.

Der er gennem tre år blevet testet forskelle mellem pløjning, reduceret jordbearbejdning og conservation agriculture. I det fjerde forsøgs år udføres målinger af lattergasemission og rodudvikling.

Denne dag vil vi se på, hvordan målingerne udføres og de forskelle, der forventes mellem dyrkningssystemerne.

Derudover vil vi også evaluere de vigtigste resultater efter tre års arbejde med projekt-GRObund. En præsentation af KLIMON-projektet og lidt generel teori om lattergas emission vil også være på programmet.

Se mere og tilmeld dig på sagro.dk.

HJERM – Planteaften på Ytteborg 2024

Tid: Onsdag d. 12-06-2024 kl. 18:30

Sted: Ytteborg, Hjermvej 94, 7560 Hjerm

Tema: Er gylle guld? Gylle og biogas fylder rigtig meget. Både blandt landmænd, men også i den brede offentlighed. På dette års Planteaften kan du blive klogere på det brune guld. Læs mere på sagro.dk.

